

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lector.

Nr. 15.

Brasiovu 1. Augustu 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Rebelliunea unguro-serbésca d'in an. 1735. — Unu monsturu de femeia. — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Protoc. sied. comit. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Rebelliunea unguro-serbésca d'in anulu 1735.

Istoricii unguresci si transilvani au scrisu pâna in anii mai d'incôce cu rezerv'a cea mai mare despre rebellione d'in 1735, éra unii au trecut presté ca si cumu aceea neci nu s'ar fi intemplat. — De candu inse adunarea de documente istorice si presté totu scrierea istoriei nu mai intemlina d'in partea guberneloru greutatile de odeniôra, de atunci acestu episod istoricu inca este scos la lumina si descrisu dupa mai multe date authentice.*)

De si teatrulu rescôlei unguro-serbesci dela 1735 a fostu in Ungari'a propria, precumu se va vedea mai apoi, totusi noi simtimu necesitatea de a reflecta la ea inca si d'in punctu-de vedere specificu transilvanu, cumu si specificu romanescu, d'in cause pe care lectoriulu adapatu in istori'a nôstra le va descoperi usioru.

Causele primitive a le rebellionei. In aceiasi ani in carii cabinetulu d'in Vien'a lucrâ cu totu adensulu prin agentii sei si prin partit'a catolica d'in Transilvani'a, pentru câ se'si supuna siesi acésta tiéra, generalii sei carii portasera armele victoriôse pâna spre muntii Balcanu (Hoemus), avea instructiune câ se rescôle pe serbi in contra turciloru. Anume generariulu Piccolomini, omu desteptu si indemnaticu, sciù se castige increderea serbiloru mai multu decâtu toti ceilalti. Dupa-ce armat'a imperatésca reocupase Semendri'a si Belgradulu dela turci, Piccolomini intrâ in relatiuni de aprôpe cu Georgie Brancoviciu, carele se tiea de descendente (stranepotu) alu familiei Brancoviciu, care domnise odeniôra presté serbi. La recomandatiunile lui Piccolomini imperatulu Leopoldu inaltâ pe Georgie Brancoviciu numitu si Georgie Serbulu, la rangulu de baronu si mai tardiu de comite. Inse Georgie Serbulu nu era omulu care se puna pretiu pe asemenea titulare desierte; elu se tiea pe sinesi esitu d'in familia de domnitoriu, si credea câ aré dreptulu câ se se arunce in fruntea serbiloru si a bulgariloru, fâra câ se aiba necesitate de ranguri nemtiesci. Lui Brancoviciu ii fu

fôrte usioru a castiga in partea sa pe clerulu serbescu si prin elu pre totu poporulu. In scurtu tempu serbii carii neci sub cea mai cumplita tirania a turciloru nu au fostu depusu tôte armele d'in mana, se adunara in numeru de multe mii si se pusera sub comand'a lui Georgie. Atunci acesta aruncandu ochii de-alungulu linieloru formate d'in serbii armati, isi aduse aminte de aceea ce a fostu ôrecandu poporulu serbescu, si reflectandu la ceea ce ar trebui se ajunga elu, in una di trumôsa se proclamâ pe sinesi de rege alu Serbiei, Bosniei, Thracei, Bulgariiei si alu Sirmiului.

Nu acesta fusese scopulu cabinetulu imperatescu atunci candu a irritatu pe serbi in contra turciloru si le au datu arme câ se'i combata, ci scopulu lui a fostu, câ cu ajutoriulu serbiloru se se puna in stare de a cuceri numitele tieri si a le tiené pentru sinesi. Asiâ dara indata ce Ludovicu, marele duce de Baden in calitatea sa de comandante supremu alu armatei imperiale audí despre fapt'a lui Georgie Brancoviciu, facû relatiunea sa la Vien'a si cerû instructiuni precise. Imperatulu Leopoldu sparietu de urmarile serbiloru, transmise ducelûi instructiuni cumu amu dice, discretionarie, prin care éra auctorisatu a face ori cumu va sci, numai câ Brancoviciu se fia delaturatu d'in drumu, adeca buna-ora precumu urmase Castaldo cu Martinuzzi, Basta cu Michaiu, câ pusera de'i assassinara.

Ducele Ludovicu purcese asupra lui Brancoviciu dupa unu altu metodu. Elu adeca'lu chiamâ in una de dîle la sine sub pretestu câ si cumu ar voi se'i comunice nu sci ce favoruri, scutintie, drepturi, cu care imperatulu ar avea de scopu a ferici pe serbi. Georgie Brancoviciu crediendu câ n'are a se teme de nimicu, a caditu in cursa, câ-ci indata ce a intratu la ducele Ludovicu, acesta desarmandu'lu ilu declarâ de arestatu si'lu transmise la Vien'a, de unde apoi ilu dusera in fortaret'i'a Eger d'in Bohemi'a in celu mai mare secretu. In acea captivitate gemû si suspinâ Georgie Brancoviciu presté duoedeci de ani, pâna ce infrantu trupesce si sufletesce, se mutâ d'in acésta vietia in an. 1711.

Se intielege câ serbii se irritasera fôrte pentru aruncarea in captivitate a noului lor rege, d'in care cauza ei si manara deputatiune la Vien'a, pentru câ se reclame pe Brancoviciu, firesce fâra neci-unu re-

*) Vedi intre altii la Mich. Horváth in Istori'a Ungariei (esita in 1863), Nic. Papp Istori'a rescôlei d'in 1735, Clusiu 1866 etc. etc.

sultatu. Intr'aceea fortun'a bellica érase se mai întorse una-data în favórea turciloru. Atunci serbii se vediura strimtorati între duoe focuri. Intr'aceea ei totu avea a se teme mai multu de vindict'a furioáa a turciloru cá de perfidi'a iesuitiloru, carii precumu bene se scie, pre atunci era prepotenti în Vien'a. Asiá serbiloru celoru compromissi la turci nu le remase altu miđiulocu de scapare, decâtu cá sculanduse cu familiile si cu tóta averea cáta era în stare de a si lua cu sene, se si caute refugiu d'incóce de Dunare. Asia venira ei sub conducerea patriarchulu loru anume Arseniu Cernoviciu, si se asiediaa prin ténuturile pe unde i vedemu si astadi amestecati cu vechii locuitori, parte connationali de ai loru, si parte mare romani mai incóce în Banatu.

Acumu incepú si curtea Vienei a medita asupra unor miđiulóce, prin care se se înpace spiritele serbiloru. Resultatulu fu diplom'a imperatulu Leopoldu I. emanata în favórea serbiloru cu data d'în 20. Aug. 1691. Prin acea diploma serbii castigara unu feliu de autonomía eclesiastica, amestecata si cu unele drepturi politice. Ei adeca în sensulu aceleia avea se dependa atâtu în affacerile eclesiastice, câtu si în cele politice dela patriarchulu loru si dela ai loru deregatori. Alu duoilea dupa patriarchu era vicevaivodulu serbescu, carele în casu de neccesitate avea dreptulu a chiama pe serbi sub stendartu si ai comanda. Mai incolo prin diploma se assecurá serbiloru libertatea în essercitiulu religiunei în un'a mesura, în care acela sub domni'a corónei ungúresci si sub sceptrulu Habsburgiloru nu era assecuratu la neci una alta confessiune si poporu, éra în Transilvani'a domnita de aristocrati'a sa cea calvinita, necumu romanii orientali, dara neci romano-catolicii nu se bucurá de libertate religiósá asemenea celei coprinse în diplom'a data serbiloru. Intr'aceea noi cunóscemu de airea, cá tocma pe atunci, adeca în a. 1691, era în lucrare si diplom'a destinata cá se assecure libertatile Transilvaniei, ale poporaloru si confessiuniloru ei.

Serbii colonisati în modulu aratatu în tierile numite ale corónei ungúresci, se aratara prea indestulati cu coprinsulu diplomei imperatesci emanate în favórea loru. Ei atunci indata si alesera de vicevaivodu pe unu connationalu anume Monasterli, omu inibitoriu de arme si lupte. D'în acelu tempu înainte serbii au fostu de mare ajutoriu imperiulu atâtu în contra turciloru, câtu si în contra Curutiloru lui Emericu Tökölyi si Franciscu Rákoczi, adeca în totu decursulu revolutiuniloru ungúresci pâna în an. 1712. Incuragiati prin diplom'a castigata si prin alte promissuni mari venite dela Vien'a, serbii combatea cu mare furia revolutiunea ungúresca si facea multe si mari rele unguriloru, ale caroru sate si orasie le depredá si aprindea, éra pe locuitori ii trecea prin ascutitul sabiei. De aru fi locuitu acei colonisti serbi câteva sute de ani cu ungurii (magarii) la unu locu, si de aru fi suferitu ei dela oligarchi'a si aristocrati'a ungúresca, de ess. relele pe care le suferise pâna a-

tunci poporulu romanescu, ba si insusi poporulu magiaru, atunci furi'a serbiloru colonisti în contra locuitoriloru Ungariei totu ar fi mai avutu unu sensu, asia inse e invederatu cá ei combatea revolutiunea parte cá instrumente órbe, parte cu scopu cá se castige si mai multu dela imperatu si imperiu.

În fine revolutiunea ungúresca fu calcata si înpaciuita abia. Multime de averi confiscate dela Curuti fusera donate Lobontiloru, adeca celoru carii au ténutu cu cas'a Habsburg în contra lui Tökölyi si mai tardiu în contra lui Rákoczi. În acelea tempuri serbii inca asteptara cá se fia remunerati câtu se póte mai bene pentru atáta sange ce au versatu ei în unu periodu de vreo duoedieci de ani, Reu s'au insielatu, pentru cá în casulu de fatia inca se póte applicá cunoscut'a sententia a poetulu germanu: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen.“ (Arapulu si-a împlinitu datori'a; Arapulu póte merge), adeca: Ai împlinitu porunc'a; hai, cara-te, ce mai vrei, vedi'ti de cale, séu cá'ti tragu un'a. Cardinalulu archiepiscopu Kolonits si toti iesuitii d'în Vien'a, în a caroru potestate se aflá bietulu imperatu Leopoldu I., mai asteptá inca si una alta proba de fidelitate si devotamentu dela serbii colonisati. Ei adeca le dicea: Faceti-ve catolici. Pre câtu tempu voi nu ve faceti catolici, nu poteti fi siguri neci de grati'a imperatulu, neci chiaru de a lui Ddieu. — Urmarea acestei politice fu, cá serbii în locu se mai castige câte ceva în cursulu aniloru, incepura a observa cu mare dorere sufletésca, cumu inca si d'în drepturile acordate si recunoscute în diploma, incetu si óresi-cumu pe nesimitite se restringe si se calca unulu câte unulu. Inse cea mai profunda dorere pe care o simtiá serbii în acelea dile era, cá acuma nu se mai aflá unu singuru barbatu între densii, carele se fia cutezatu a reclama si protesta în contra perfidiei ministriloru d'în Vien'a; pentrucá de si în aceli ani de mari probe si insociti de atátea guere înfricosiate, mai multi barbati serbi esiendu pé deasupra multimei isi castigaseru auctoritate si renume, dara gubernulu de atunci cá si ori-care altulu, sciuse cumu se proceda, pentru cá la toti aceia se le astupe gurele una-data pentru totu-deauna. Titluri, ranguri, decoratiuni, pensuni, câte unu donu în bani séu în mosii, isi au, mai alesu la unu poporu semibarbaru, efectele loru; éra déca totusi aru intempina si caractere stoice, Catonice, de bronzu, atunci se mai afla ele si alte miđiulóce sigure, prin care asemenea ómeni au se dispara de pre scena în unu modu séu în altulu.

Dupa mórtea patriarchulu Arseniu Cernoviciu gubernulu interdise fórte strinsu successorulu seu Diacoviciu titlulu de patriarchu; éra dupa mórtea vicevaivodulu Monasterli, alegerea de vicevaivodu inca le fu interdisa colonistiloru. În locu de vicevaivodu imperatulu ii supuse comandai unui generariu nemtiescu. Lucru érase usoru de priceputu. Despotismulu d'în natur'a sa nu suferu omogeneitate de elemente nationali, neci solidaritate de interese la

neci-unu poporu. Prepuitoriu (banuitoriu) cumu este elu, totu-deauna tende càtra maxima Divide et impera. Puçinu dupa aceea curtea imperatésca începù a lua si dela serbi nesce inoposite (dari), pe care densii mai inainte nu le cunoscusera de locu.

Neindestularea spiritelor produsa prin acelea measure neasteptate crescea treptatu între serbi, pàna candu aceeasi între anii 1730—34 ajunse la culme, d'in cauza, cà acuma guvernulu cu manifest'a calcare a diplomei imperatesci incepuse a turbura pe serbi in essercitiulu liberu alu religiunei sî a face p'între densii propaganda in favórea catolicismului. Indata dupa acea nebunésca incercare a iesutiloru mormurarile serbiloru incetara, succedera inse adunarile secrete, conventicule, conspiratiuni. Alergatau unii d'in ei sî la curtea imperatésca, inse fàra neci-unu rezultat; tóte usiele era inchise pentru serbi, éra procedur'a cea mai aspra in contra lorù era la ordinea dilei. Câteva arestari, între care a unui preotù sî a unui oficiariu dela Pecica, stationatu in Aradu, au iritatu sî mai multu spiritele. Spune-se cà in acelea dile de ultima desperatiune serbii au trimisu in secretu deputati la insul'a Rodosto, unde petrecea Rákoczi in essiliu, pentru cà se'lu roge cà se se puna in fruntea poporului sî se'i scape de nemti, cà-ci acuma serbii insielati cumu era, inca voru tienea langa unguri sî voru lupta alaturea cu ei. Intr'aceea Rákoczi infrantu de doreri duple, in Martiu 1735 se mutà la ceealalta viétia.

In an. 1734 episcopulu serbescu d'in Banatu fu alesu de mitropolitu la Belgradu. Atunci ministrii lui Carolu VI. cu tóta camarill'a sa ispano-germana crediura cà a venitu tempulu, cà se faca una incercare mai seriósá cu catolisarea serbiloru. Spre acestu scopu nou alesulu mitropolitu fu chiamatu la Vien'a, unde fu primitu de imperatulu cu prea multa bunavointia, apoi ii dede se pricepa, cà déca ar voi se tréca la catolicismu, de siguru ar fi inaltiatu la trept'a patriarchiei. In acelasi tempu ministrii sî alte persóne mari invitá pe mitropolitu pe la banchete sî óspetie care de care mai stralucite. In fine mitropolitulu sî calugarii càti mersesera cu elu la Vien'a, se invoiescu sî primescu unirea cu biseric'a Romei. Atunci imperatulu ilu numesce de patriarchu prin diploma noua, éra pe celi d'in comitiv'a lui if incarca cu decoratiuni sî alte donuri.

Patriarchulu se reintórce la Belgradu, aduce inse cu sine multime de paseri straine, cumparate scumpu si asiediate in colivii, pe care le aducea in mana nisce calugarasi teneri. Unii chronicari voiescu a sci, cà mitropolitulu, acumu patriarchu, nu ar fi adusu acelea paseri numai asia d'in unu gustu copilarescu, ci cu scopu multu mai seriusu. Pe atunci adeca domnea la slavii meridionali una credentia desiarta, dupa care pe densii ii va scapa de turci unu Kral (rege, domnitoriu), carele va aduce in tíer'a lorù nesce animale ne mai veduite pe la ei. Totu d'in acea cauza Piccolomini inca adusesse in Serbi'a camile, moime,

papagali sî alte animele straine transportate d'in Sicilia.

Dupace noulu patriarchu ajunse in resiedenti'a sa cu mare pompa, precumu le place serbiloru pàna in dio'a de astadi cà se vedia pe archiereii lorù, indata sî conchiamà unu feliu de congressu nationale-bisericescu, compusu d'in preoti de miru, d'in calugari, d'in oficiari dela regimente care se formasera d'între colonisti, cumu sî d'in alti barbati de frunte sî comercianti. Între celi chiamati la congressu chronicele numescu in fruntea lorù pe Petru séu Pero Segedinetiù, colonellu sî comandante de duoe regimente nationali d'in tienutulu Murasiului, cu resiedenti'a in orasiulu Pecica, apoi pe capitanulu Ranko Tököli filiu alu faimosului serbu Tököli alias Popovich Ioanu, (nobilitatu numai in a. 1706), pe colonellulu Zako, pe vicecolonellulu Schevith séu Seviz sî Ioanu Strbe alias Stirbu, Csorba, numitu sî Ioanu Dumegyházi, maioru de granitieri colonisati, sî alti càtiva, veniti nu numai d'in tienuturile militarisate, ci sî d'in totu Banatulu sî d'in comitatulu Aradului.

Patriarchulu veni in adunarea serbiloru éra si cu pompa estrordinaria, asemenea celeia cu care intrase in resiedinti'a sa candu s'a reintorsu dela Vien'a. Dupa chronicarii unguresci, prea santi'a sa in restempu de una septemana intréga n'a prea facutu altu-ceva, decàtu a datu serbiloru mereu mese sî óspetie, in càtu chiaru sî ei stetea la mirare, cà ce se fia lucrulu acela. In a duo'a septemana conchiamandu pre toti cei veniti la Belgradu, începù se le vorbésca despre natur'a primirei ce avuse elu in Vien'a, servia liturgi'a in tóte dilele sî le spunea predice, pre càtu ilu taiá capulu, cà-ci se pare cà sciá carte mai multa decàtu ceilalti serbi, fienducà cunoscera sî limb'a latinésca binisioru. Cu càtu inse patriarchulu le vorbea mai multe, cu atàtu serbii, carii sî de altumentrea au fostu totudeauna fòrte bigoti, intrá in prepusu mai mare. Beti'a d'in septeman'a trecuta evaporase d'in capulu lorù; cu tóte acestea ei ascultara pe patriarchulu càtáva tempu in tacere, sî numai dupa aceea simtiendu greutatea situatiunei, incepura a se retrage sî a se consulta între sinesi pe cale privata, cà se vedia ce este de facutu. Patriarchulu crediendu cà acea tacere infundata a connationalilorù sî correligionarilorù sei ar fi unu semnu bunu, a trei'a dí aruncà orice masca sî spuse serbiloru verde, cà fiendu elu la Vien'a, convinsu pe deplinu despre mantuitóriele urmari ce ar avea unirea besericei serbesci cu beserica Romei, elu dieu a primitu acea unire inpreuna cu tóta comitiv'a sa, adeca cu toti calugarii sî calugarasii càti dusesse cu sine, prin urmare densulu crede asia, cà serbii recunoscèndu scopurile salutare ale regimului imperatescu, nu voru intardié a imitá sî ei pe patriarchulu lorù sî voru trece cu totii la catholicismu, séu adeca voru primí unirea cu beserica Romei.

Audiendu acestea serbii, in acelu momentu au sî apucatu de scurtu pe patriarchulu sî l'au strimto-

ratu că se'si dea sam'a, cumu a cutezatu elu se faca imperatului promissiuni de natura asia delicata, in numele loru, inse fără voi'a și fără scirea loru.)* In câteva minute larm'a și amerintiarile mai alesu d'in partea oficiariloru și a popiloru ajunsera atât de seriose, in cătu patriarchulu se vedîu constrinsu a se retrage in locuinti'a sa. Cu atât inse turburarea nu se molcomi. Poporulu strigă se ésa patriarchulu, éra fiendu că elu le denegă cererea, oficiarii Pero Segedinetiu, Zako, Sevith, Tököli și Strba strabatendu cu forti'a la densulu, intre proteste și zureitura de arme lu provocara că se'si retraga cuventele in faci'a pogorului, pentru că ei sunt determinati se'si apare cu sangele și cu viéti'a loru acea religiune, pe care densulu, patriarchulu, o vendû mielesce. Intre altii Strba trasese și sabi'a d'in teca. Atunci patriarchulu spaimantatu promisse oficiariloru că va inceta cu predicele și cu propagand'a sa.

Era prea tardiu. Schinte'i'a de focu era aruncata in materi'a combustibile. Fanatismulu serbiloru s'a potutu mesura totu-deauna in intensitatea sa cu fanatismulu iesutiloru. Patriarchulu scapă cu fug'a la turci; popsiorii și calugarii căti fusesera cu elu la Vien'a, fusera batjocoriti, scuipati și batuti de popi și de poporu. Neci unulu d'intre celi adunati nu voiă se se deparțe d'in Belgradu, până ce nu voru fi assecurati că propagand'a a incetatu cu totul. Mai alesu oficiarii incepura a reflecta, că pentru ei cestiunea religiōsa este totu-una-data și cestiune de nationalitate, in Ungari'a că și in Turci'a, pentru că déca multimea de serbi trecuta la Islam se perduse și pentru natiune, totu asia credea ei că se voru perde și in Ungari'a, facunduse unguri acelia carii se voru uní cu catolicii.

In fine totusi serbi adunati la congressulu d'in Belgradu se respandira, inse numai pentru că se prepare una d'in catastrofele cele mai triste, de care vinu in unele tempuri preste popōra.

(Va urma.)

Unu monstru de femeia.

Elinii și romanii antici representă pe cele trei Gratii prin femei, éra pe Furiile iadului totu prin femei. Unele d'in divinitatile femeiesci a le loru se credea a fi foarte bune d'in natur'a loru, altele d'in contra, foarte resbunatorie. Doctrin'a loru era scosa d'in esperienti'a ce facusera ómenii in cursu de multe mii de ani asupra individiloru d'in amenduoe secsele. De candu anume populare europene adoptara religiunea christiana și cu ea doctrinele cele blande și dulci evangelice, ministrii ei imitandu pe salvatoriulu s'au incercatu multu a influentiá asupra caracteriului

*) Óre de atunci, adeca dela 1734 încóce, de câte ori se voru fi mai facutu promissiuni la curtea imperatésca in numele serbiloru și in alu romaniloru, fără scirea și fără voi'a loru?!

femeiloru. Christianismulu a și midiolocitu multu in acésta directiune, cu tóte acestea au mai remasu foarte multe de facutu. Proba invederata și strigatoria Furiile d'in estempu dela Parisu, armate cu ulceore de petroleu, cu care unele d'intre ele aru fi fostu gata de a da focu nu numai Parisului, ci și lumei întregi.

Noi aici vomu impartasi trasurile unui monstru femeiescu care fusese nascuta nu d'in clasa proletariloru, ci d'in una familia aristocratica d'intre cele mai de frunte ale Transilvaniei și Ungariei, adeca famili'a Báthory. Ce e dreptu, d'in sinulu familiei Báthory mai esisera și câteva barbati tirani, inse Elisabet'a Báthory intrecuse cu barbar'a sa tiraniá și crudime pe tóte furiele pamentesci intru atât, cătu faptele ei infernali fusesera luate multu tempu numai că de fabule, că de nesce traditiuni uritióse, care aru fi remasu in gur'a poporului că simbolu de ura in contra aristocratiei. D'in acea cauza, inainte de acésta cu vreo 33 de ani censur'a nu suferea că se se scria și publice lucruri rele despre acelu monstru de femeia. In fine inse au esitu la lumina acte officiali judecatoresci, d'in care s'a restauratu adeverulu. Cercetarea judecatorésca in contra Elisabetei Báthory a decursu in 2. Ian. 1611, adeca inainte de acésta cu 260 de ani in orasiulu Biehe d'in Ungari'a. Judecatori pentru acelu casu au fostu onorabili Danielu Eördeögh, castellanulu Gasparu Byrky, Gasparu Kora și unu notariu. Martori au fostu patru insi, anume Ioanu Urváry alias Ficzkó, carele fusese sierbitoriu alu Elisabetei Báthory, apoi Elena Jó, Dorothea Szentes et Catarina Beniczky, tóte trei femei betrane, care trecea de farmecătorie, de strigóie și era foarte crudele. Acelea trei spurcatiuni de femei insielá și aduce fetitie tenere in potestatea Elisabetei domnei loru, pentru că se le tortureze și omora in modulu celu mai fiorosu d'in lume. Numerulu fetitieloru omorite de Elisabeta Báthory nu se scie cu essactitate de ajunsu. Ficzkó sierbitoriulu ei aratà la tribunalu unu numeru de 37 fetitie, care locuisera la dómni'a Elisabeta in castellulu Csejth, in diferite tempuri, care inse au disparutu de acolo in modu misteriosu, éra despre alte siepte sciá totu Ficzkó, că era inmormentate inpregiurulu acelui castelli. D'in contra bab'a Elen'a Jó a marturisu că ea sciuse despre 71 de fetitie, care fusesera omorite mai multu prin conlucrarea celeilalte babe, anume Dorothea Szentes numita și Dörte pe unguresce. Acea Dorothea séu Dörte aratase numai 36 fetitie, care aru fi fostu omorite cu scirea și conlucrarea ei. Este inse de observatu, că Dörte locuise numai siese ani la Elisabetha Báthory, candu d'in contra Ficzkó sierbise la ea 16 ani. In fine Catarina Beniczki marturisi pentru 50 de fetitie torturate și omorite d'in porunc'a tiranei.

Aceia carii au voitu se esplice acea crudime barbara d'in punctu-de vedere psihicu, au cercetatu și dupa cauzele acelei tiranii fioróse. Spre acelu scopu s'au și culesu unele date, d'in care aflamu, că Elisabet'a Báthory fusese femeia frumósa, inse și trufasia,

desiarta, totu-una-data brutale si tiranósa càtra tóte persónele subordonate densei. Inaintandu ea in etate si observandu cumu frumseti'a ei merge spre vescedire, fu coprinsa de mare grija si superare, apoi incepù a se ocupa cu ide'a de a'si inchina sufletulu seu satanei, numai cá elu se'i ajute cá se'si restaure juneti'a si frumsetiele. In un'a de díle fet'a d'in casa peptenandu perulu celu desu si galbinu alu domnei sale, d'in errore o trase cevasi. Atunci Elisabet'a infuriata trase bieteí fetitie câteva palme cu atàta potere, in càtu i se si porní sangele d'in nasu si d'in gura, carele curse preste faci'a si bratiale domnei sale. Atunci Elisabet'a stergèndu sangele caldu cu una càrpa môle, se dice cà uitanduse in cautatóre ar fi observatu spre nespusa bucuria, cumu peliti'a ei udata de sange omenescu se facù mai molle si óresicumu se intenerí. D'in acelu momentu crediendu tiran'a cà sangele omenescu próspetu ar reintenerí pe omu, isi propose cu totu adensulu, cá cu ajutoriulu unor strigoi betrane indievolite cá si ea, se'si castige in potestatea sa fetitie tenere càtu s'ar potea mai multe, pentru cá omorendule se le scurga sangele si se'si spele cu elu faci'a si corpulu. Numerulu fetitielu omorite, in càtu acela esise d'in cercetarile judecatoresci, se vediù mai susu; dara locuitorii betrani d'in tienutulu castellului Csejth spunu dupa óresicare traditiune, cà numerulu fetitielu omorite de Elisabet'a Báthory ar fi ajunsu la vreo 300, pàna candu apoi cadiù abia si capulu ei de securea carneficelului.

Mai multe inpregiurari de care au fostu insocite cumplitele crime are Elisabetei Báthory, sunt constatate pe deplinu d'in actele judecatoresci. Asia este sciutu cà Ficzkó si femeí'a Dörte chiamá si attragea pe fetitiele tenere d'in pregiuru si d'in tienuturi mai departate sub pretestu cà voliescu se le castige locu de cameriere si cosetorie la domn'a d'in castellu. Unele fetitie era d'in famílii bune, altele tierancutie pe care le chiamá numai in calitate de spalatorese si sierbitorie. Pentru cá tiranei se nu'i lipsésca neci-unadata holocaustele (jertfele), s'a organisatu in tóta form'a unu felu de recrutatiune de fetitie pe la comunele invecinate, precumu Sárvár, Taplanfalva s. a. Multe femei aducea d'in tempu in tempu fetitie, d'intre care unele abia era de câte duoispredece ani, pentru care tiran'a le platea câte ceva, éra de ací incolo aceluor femei nu le mai pasá de sórtea aceluor fientie nefericite. Insusi spurcatulu Ficzkó si câte trei strigoi betrane isi adusera amente cu óresicare compatimire mai alesu de una fetitia frumósa, de talía trasa cá prin ànelu si nascuta d'in familia nobile.

La intrebarea judecatoriloru, cà in ce modu se torturá si omórea acelea fetitie, Ficzkó respunse: „Fetitielu li se legá manile intorse la spate, atátu de strinsu, in càtu li se invenetiá cu totulu si intiepenea, dupa aceea era batute cu funi innodate, pàna candu le cadea pielea si carnea in bucati, morindu cá vai de ele. La una ocaziune unei fetitie i se dera preste una suta de lovitori. Dorothea Szentes

(Dörte) taliá carnea de pe manile si bratiale fetitielu cu forfecí tempite, neascutite. Candu Elisabet'a Báthory se aflá in tóne rele, si'i era sete de sange omenescu, ceea ce se intemplá desu, chiamá la sine pe cele trei strigoie in una chilia separata ce se numea „camer'a de tortura.“ Unu sierbitoriu conducea acolo pe una séu si pe mai multe fetitie, pe care apoi acelea trei femei de tigru ferosu le torturá in modulu celu mai raffinatu si cu una crudime ce ar face se inghiatie sangele in vene. Atunci Elisabet'a Báthory simtia placere inférnale vediendu cumu de esemplu, acelea trei tigroice ardea ochii fetitielu cu ferulu de incretítu perulu, cumu le rupea nasulu, gur'a si carnea de pre gátu. Elisabet'a intiepá corpulu bieteluor fetitie cu ace si cu cutiete, le muscá degetele pàna candu le rupea cu dentii. Pe unele fetitie le scotea in capu de érna in curtea castellului in pielea gola, dupa aceea torná apa preste ele, pàna candu inghiatiandu se prefacea in statue inbracate in crusta grósa de ghiaie. Uneori spurcat'a tirana inferbentá câte una chiaie pàna se inrosiá, apoi porunceá fetitiei cá se o stringa cu man'a. De s'ar fi intemplatu cá vreuna si afie vreuna moneta si nu o ar fi adusu domnei sale la momentu, atunci acésta punendu monet'a in focu, inferá pe fetitia in faci'a, pe frunte, alte ori le ardea si limb'a. Candu tigroic'a venea in estase de sange, trantea pe fetitie de pamentu, le rupea vestmentele, sfasiá cu dentii sei bucati mari de carne de pre ele, apoi le sugrumá, pàna candu séu lesiná, séu chiaru morea. Cele trei tigroice mai avea datin'a de a bate pe fetitie cu betie gróse, pàna candu le sfarmá manile si pitiórele. Aceleasi furii alteori intiepá pe fetitie cu ace pe sub unghii si prin tietie, éra Elisabeta le sfasiiea budiele cu ace. Fetitiele lucrá preste dí in casa, éra déca nu era gata cu lucru la tempu, atunci le transportá in camer'a de tortura, „uneori si câte diece inse pe dí, legate de mani, cá si cumu se lega oile.“ Acésta marturisire o a facutu femeí'a Dörte.

Una-data venise palatinulu Ungariei si domnulu Emericu Megyery in visita la Elisabet'a Báthory. Atunci acea tirana ascunse optu pàna in diece fetitie torturate in un'a camera separata, pentru cá óspetii se nu le vedea. Inse atátu ea, càtu si ómenii ei uitara cá se le mai dea de mancare, si asia morira tóte de fóme, apoi remasera in acea stare pàna candu putórea de cadavre strabatù prin tóta locuinti'a, in càtu nu mai potea sta nimeni in trena.

D'intre cadavrele fetitielu omorite unele se inmortentá pe ascunsu in capu de nópte, éra altele dio'a mare prin câte unu preotu, la sunetulu campaneluor.

Toti locuitorii d'in castellu si multi alti ómeni d'in satele invecinate cunóscea criminalile fapte ale aristocratei unguresci Elisabeta Báthory; cu tóte acestea inse ea a fostu in stare cá se continue cu torturele si cu omornurile cele mai fioróse siesespredece ani, fàra cá se o denuntie si se o turbure cineva,

pàna candu nu se scie cumu, cadiu totusi abia in manile dreptatei. Intru adevèru, de nu aru fi la midiu-locu acte judecatoresci autentice, tóta acésta istoria infricosiata despre Elisabet'a Báthory ti s'ar pareá una simpla fabula, d'in cauza mai virtosu, cà-ci nu'si póte imagina cineva, cumu se nu se afle in 16 ani nimeni d'in parenti si alti consangeni ai fetitioru, carii se caute de ficele loru, se intrebe, se cerceteze dupa ele cu totu adensulu. Déca tóte fetitiile aru fi tostu totu numai de iobagi, adeca d'in familii de sclavi, carii era proprietate (res) á tiranului, atunci totu s'aru mai potea esplica lucrulu in càtuva, pentru cà tiranulu in asemenea casu respundea: Cine me póte oprí, cá se nu iau vitiellulu de sub vaca, miellulu de sub oie, si se'lu taiu dupa a mea placere. In antic'a Roma era unu patriciu, care'si ingrasiá pescii in pescuina cu carne de sclavi*). Dara cumu se potea, cá atâtea familii libere, nobile d'in Ungari'a se'si lase pe ficele loru in pred'a Furiei d'in castellulu Csejth? Séu cà acea aristocrata care se tragea d'in familia de principe, sciuse a insuffla terrórea inca si familiiloru libere? Atunci trebue se recunóscemu, cà pe la inceputulu vécului alu 17 lea demnitatea omenésca in Ungaria era decadiuta cu totulu, si cà tirani'a oligarchiloru apucase a calca la pamentu nu numai pe poporulu tieranu, ci ei apasá si asupra cerbicei classelor libere de locuitori.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiarulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe románi (valachi).

(Continuare.)

Inter an. 1321—1342. App. Dipl. Trans. T. I.

Toma voda alu Transilvaniei, carele pe atunci petrecea la Visegradu in Ungari'a, dà de acolo magistrului Ioanu comitelui de Solnocu estiore si vicecomitelui Pavelu Magnus (Marele) porunca, cá se faca dreptate in una cauza de judecata, care se escase intre Pavelu Seculu si intre Stefanu Cumanulu.

Nos Thomas Wayvoda Transylvanus e. c. t. et Comes de Zonuk, tibi Magistro Johanni filio Petri Comiti nostro de Zonuk, exteriori, vel Paulo Magno vices ejusdem gerenti, damus firmiter in praeceptis, quatenus mox receptis praesentibus de rebus Pauli Zekul dicti, servientes Sandrini Capitanei Jazinorum per Stephanum Cumanum ablati, quemadmodum idem Paulus ordine juris, contra eundem Stephanum Cumanum in tui presentia exequisset, ulteriori dilatione aliquali non obstante, omnimodam satisfactionem congruam exhibeas, salvis ejusdem Stephani cumani rebus, et condignam, et aliud nullatenus facere praesumas, sicut nos graviter offendere pertimescis. Datum in Visegrad in Festo B. Marci Evangelistae.

Descriptum ex originali in papiro clause expedito, in cujus dorso apparet vestigium sigilli, ut et sequens intitulatio: „Magistro Johanni filio Petri Co-

miti suo de Zonuk exteriori, vel Paulo magno vices ejus gerenti.“

Originale possidet Jos. C. Kemény.

Has literas edidit: in „Magazin für Geschichte etc.“ I. Band 2 Heft. Kronstadt 1844 p. 117.

Inter an. 1321—1342. App. Dipl. Trans. T. I.

Toma voda alu Transilvaniei aflanduse in Turda, scrie magistrului Pavelu numitu Magiarulu, comandante (castellanu) pe atunci in passulu Gimesiu, cà dupa spus'a magistrului Ioanu, fiu alu lui Petru, fiu alu lui Avramu, ómenii lui Pavelu, locuitori in comun'a Ciegu aru fi rapitu cu forti'a pe unu iobagiu anume Petru fiu alu lui Centeru; asia'lu provoca cá se restituie pe acelu iobagiu domnului seu.

Nobili viro et honesto amico suo pre cunctis aliis amicis suis reverendo, magistro Paulo dicto Magyar Castellano de Gyemes Thomas Wayvoda Transylvanus, et Comes de Zonuk, amicitiam paratam et se totum. Dicit nobis magister Johannes filius Petri filii Abraam quod populi vestri de Cyeg quendam jobbationem suam Petrum filium Center nomine, qui super vulneratione cujusdam nobilis servientis sui videlicet Dyonisii de Zenyes, in judicio sibi remansisset ad villa sua Hyduskuchurd vocata, potentialiter abduxissent, unde amicitiam vestram presentibus petimus diligenter, quatenus predictum jobbationem predicti Johannis filii Petri servientis, et proximi nostri eidem cum rebus suis nostre amicitie intuitu restituatis, et sicut nos diligere intenditis, aliud facere non velitis. Datum in Thorda, secundo die Octavarum beatorum Petri et Pauli Apostolorum.

Descriptum ex originali in pergamenó patenter expedito, in cujus dorso apparet vestigium sigilli appressi, et sequens intitulatio eadem manu inscripta: „Viro nobili et honesto amico suo reverendo magistro Paulo dicto Magyar Castellano de Gymus.

Originale possidet Jos. C. Kemény.

Edidit has literas (erronee ad aetatem Andreae III. relatas) Fejér C. D. T. III. vol. II. p. 462.

1327. Append. Dipl. Trans. T. I.

Papa Ioannu XXII. aflanduse la Avenione (Avignon) resedenti'a sa de atunci, scrie càtra prepositulu ecclesie dela Sibiu in Transilvani'a, cà a venit la cunoascinti'a lui, cumu membrii d'in capitulu Transilvaniei de càtuva tempu incóce aru fi intrainatu totu felulu de averi bisericesci, immobili, cumu si drepturi de a le bisericei, conferindu-le altora, parte pe viétia, parte pe unu tempu órecare, inca si pentru totu-deaun'a. Deci pap'a demanda, cá tóte acelea averi si drepturi se se restituie in posesiunea bisericei, éra de nu, contrafacutori se fia afurisiti.

Johannes XXII. servus servorum Dei. Dilecto filio Preposito ecclesie Cybinien. Transilvanien. dioec. Salutem et aplicam ben. ad audientiam nostram pervenit, quod dilecti filii, Capitulum eccles. Transylv. quam predecessores eorum, decimas, terras, domos, vineas, prata, villas, pascua, redditus, molendina, nemora, possessiones, jura, jurisdictiones, et quedam alia bona istius ecclesie, datis super hoc litteris, confectis exinde publicis instrumentis, juramentis interpositis, factis renunciationibus, et penis adjectis, in

*) Acelu tiranu se numea Vedius Pollio.

gravem ipsius ecclesie lesionem nonnullis clericis, et laycis aliquibus eorum ad vitam, quibusdam vero ad non modicum tempus, et aliis perpétuo ad firmam, vel sub censu annuo concesserunt, quorum aliqui dicuntur super hoc confirmationum literas in forma commissionis a sede apostolica impetrasse, quia vero nostra interest de supra de opportuno remedio providere. Discretionis tue per apostolica scripta mandamus quatenus ea, que de bonis ipsius ecclesie, per concessionem hujusmodi alienata inveneris illicite, vel distracta, non obstantibus literis, instrumentis, juramentis, renunciationibus, penis, et confirmationibus supradictis, ad jus et proprietatem ejusdem ecclesie legitime revocare procures, contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione proposita compescendo, testes autem, qui fuerint nominati, se se Gracia, odio vel amore subtraxerint, censure simili, appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere. — Datum Avenione V. k. Juny pontificatus nostri anno Undecimo.

Ex authographo arc. Capit. Alb. Trans.

1331. post. 8: July. App. Dipl. Tr. T. I.

Regele Carolu Robertu considerandu marile suferintie la care au fostu supusi ospetii (sasii) d'in Clusiu pe tempulu guerei portate de rege in Tiera romanésca, si voindu a le usiora sörtea loru, intre altele dispensa pe acei ospeti dela obligatiunea impusa si loru pana atunci, de a se infatiosia la adunările pe care le conchiamă, candu Palatinulu Ungariei, candu voda alu Transilvaniei, era deca cineva ar avea vreuna judecata cu acei ospeti, se'i pöta trage numai la judele si la comitele datu loru de către regele. Preste acesta li se mai dă privilegiulu, că acciasii ospeti se pöta trage la judecat'a loru pre toti facători de rele, pe furi si pe lotrii (banditi, talchari), ori nobili ori nenobili, căti voru fi prinsii in territoriulu loru. Regele mai concede ospetiloru, că asiă numitulu Codru negru, care era padure fiscale, se o folosésca ospetii pana unde voru potea, era episcopulu Transilvaniei si castellanii sei se nu le stea in contra, si candu le-aru sta, Palatinulu si Voda se fia obligati a'i apara sub pedeps'a maniei si a vindictei regesci.

Nos Carolus Dei Gratia Rex Hungariae etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis memoriae commendantes quod nos circumspicis fidelitatibus fidelium Hospitum nostrorum de Kulusvár, qui etiam in praesenti expeditione nostra, quam in partibus Transalpinis habuimus, infinita et irrecuperabilia dampna rerum et bonorum ipsorum in observatione fidelitatis nobis et sacrae coronae debite passi exstiterunt, inter caeteros regnicolas nostros et perpessi volentes eorum inviolabili constantiae, obsequio, quo se erga nostram continuo gesserunt Majestatem, Regio occurrere cum favore, has libertatum praerogativas eisdem duximus concedendas, ut ad nullam congregationem per Palatinum, item Woyvodam Transylvanum, vel quemcumque justitiarium regni nostri, in dictis partibus Transylvanis quovis tempore celebrandam accedere teneantur, sed si qui aliquid actionis contra eosdem habuerint, in praesentia Judicis eorum, et Comitum ipsorum, per nos deputati, in medio eorundem exequantur. Caeterum volumus, et eisdem annuimus gratiose, ut omnes malefactores, fures vi-

delicet vel latrones Nobiles vel Innobiles qui maleficia committentes, intra metas eorundem Hospitum nostrorum deprehensi fuerint, per Judicem eorum, et per Comitem ipsorum per nos deputatum praedictos judicentur in medio eorundem. Praeter ea concessimus eisdem, ut silvas nostras vulgariter Fekete Erdeo vocatas, in partibus illis, ad quas pervenire poterunt, libere percipiant et utantur. Igitur vobis Palatino, item Woyvodae Transilvano, et eorum vices gerentibus, ac quibuslibet justitiariis, quibus praesentes ostenduntur, praecipimus firmiter per praesentes, quatenus praetextu praemissarum libertatum per nos ipsis Hospitibus nostris de Kulusvár gratiose concessarum, in praemissis eosdem non praesummat molestare, aut aliquid inquietare audeatis, nec quisquam specialiter Episcopus ecclesiae s. Michaelis Transylvanae, vel ejus Castellani*) et officiales ratione usus dictarum silvarum nostrarum in transeundo per villas et tenuta, et praecipue in exigendis Tributis eosdem Hospites nostros praesummat molestare. Si autem aliqui ausu temerario contra libertates praemissas, vel eorum quamlibet ipsos Hospites nostros inquietare praesumerint, et iidem Hospites nostri nobis conquesti super hoc exstiterint, veritatem super eo declarando puniemus eosdem tales indignatione Regia et vindicta. — Datum Wysegrad feria quarta proxima post quindenavas nativitatis Beati Joannis Baptistae anno Domini Millesimo trecentesimo trigesimo primo.

Relatoriae Thomae Comitum de Besztercze ad Regem, quod causam inter populos de Jad et Comitem Jo. Henul intuitu possessionis Eppendorf (Also Borgo) complanare nequiverint.

1331. d. 30. July. C. D. T. I. p. 311. — Supp. C. D. T. I. p. 269; item. App. D. T. II.

Relatiunea lui Toma comitelui dela Bistritia, in care arata, că caus'a de certa d'intre locuitorii comunei Jadu de un'a si comitele Ioanu Henulu cu comun'a Borgau de alta parte, nu a fostu in stare se o inpace. Acesta relatiune este adressata către regele Carolu Robertu, inaintea caruia se mai pertractase acea causa cu atatu mai virtosu, cu catu ca una d'in partile litiganti sustienea, că substratulu certei, adeca territoriulu disputatu intre acelea comune, ar fi fostu fiscalitate.**)

Excellentissimo Domino suo Carolo Dei Gratia Illustri Regi Hungariae, Magister Thomas Comes de Bystricia inclinationem cum perpetuae fidelitatis famulatu. Vestrae innotescat serenitati per praesentes,

*) Intellige Castellanos eppales Gyaluenses.

Has literas transumit et confirmavit Ludovicus Rex in Sebus feria prima ante Octavas B. Michaelis Archangeli 1349.

Hae autem confirmationales anni 1349 extant in Archivo Urbis Claudiopolitanae.

Descripsit eas ex Copia in Archivo R. Guberniali reperibili Jos. C. Kemény.

**) Intru adeveru vechi sunt acelea certe care adesea s'au prefacutu in ostilitati, intre câteva comune d'in distr. Bistritiei si altele d'in alu Nasaudului, care in parte mai duréza pana in dio'a de astadi; era a loru radecina jace afundu. Not. Red.

quod causam, quam populi Vestri de Jad¹⁾ ab una parte, Comes Joannes dictus Henul²⁾ ab altera, super terra Ependorf³⁾ vocata, quam dicti populi Vestri Vestram et suam esse asserunt, Comes Joannes vero supradictus similiter suam ex regali collatione, et donatione Comiti Joanni Patri suo inscriptam esse, mediantibus instrumentis de benignitate Celsitudinis Vestrae exinde confectis, datam esse affirmat. Pro qua quidem terra praefati populi, et saepedictus Comes Joannes suam fecerunt Majestati Vestrae conquestionem, super qua in literis vestris Domino Thomae Vajvodae, et nobis praecipiebatis, ut dictas partes in pacis reformaremus unionem; sed quia Dnus Vaivoda in curia erga faciem Majestatis Vestrae sit ad praesens, etiam dictas partes, cum probis viris et idoneis in medio eorum existentibus, concordare nequivimus, licet saepe fatus Comes Joannes ad arbitrium proborum virorum suam causam, altera autem parte repugnante, et dicente: quod ipsa terra regia esset, et quod discussioni, et determinationi Regiae pertineret, concordiam sive divisionem facere formidarent, unde partibus saepe iteratis dedimus assumptionem Virginis gloriosae, coram Vestra serenitate pro tempore comparandi, ad causam discutiendam, et determinandam. Datum in Bysztricie feria tertia proxima post festum beati Jacobi apostoli anno Dni. M. CCC. XXXI.

1332. 6. Oct. App. Dipl. Tr. T. I.

Mandatulu regeli Carolu, opritoriu in contra locutoriloru d'in Jad si Bistritia in caus'a de processu ce curgea asupra terrioriului de Borgau.

1332. Varadini in 8. Beati Michaelis Archangeli. Caroli Regis mandatum inhibitionale contra populos de Jad et Bistricienses, ratione terrae Eppendorf elargitum Joanni dicto Henul.

Innuitur in Ms. Cornidesianis T. II. p. 48.

„ apud Fejér C. D. T. VIII. vol. III. p. 578.

1333. ult. Dec. App. D. Tr. T. II.

Acestu documentu este unu privilegiu de nobilitate, pe care-lu da regele Carolu Robertu la duoi supusi, anume Marcu si Toma, filii ai lui Iacobu d'in famili'a Barcaleu, care se tragea d'in comitatulu Hevesiu in Ungari'a. Caus'a pentru care fusesera nobilitati de către regele a fostu, că pe tempulu candu elu venise in Transilvani'a cu oște mare, cu prefectii, cu nobilii si baronii tierei, si se sculase in contra lui Michaiu I. Basarabu cu domnulu Tierpei romanesci (1314—1333), pentru că se'ia tiér'a (pro recuperandis ipsis partibus), Basarabu cu oštea sa strimtorase pe Carolu Robertu si pe oštea lui in una desime de

¹⁾ Jad sed. Bistr. — ²⁾ i. e. Geubel vide lit. anni 1328. — ³⁾ In lit. an. 1328 vocatur Neppendorf hod. Felső-Borgo in Comit. Doboca.

Indorso harum literas: „Domino Regi pro Comite Joanne supor terra Eppendorf.

Originale sigillo Comitis Thomae super caera flava impressive communitum, clauseque in pergamento confectum produxit fiscus R. in causa Apafiano Bethlentiana. Transumtor p. 1593.

Ex Ms. Corniderianis T. II. p. 162.

Edidit: Fejér C. D. T. VIII. vol. III. p. 570.

codru; éra atunci Petru filiu alu lui Stefanu si Petru filiu alu lui Barcaleu luptandu cu mare focu pentru apararea vietiei si onórei regelui, cadiura in batalia prin loviturele luate dela Olachi (Walachi, Romani, Dacoromani). Asia regele rogatu si de Toma voda, indemnatu si de prelatii si baronii tierei, nobilità pe numitii duoi membrii d'in aceeași familia.

Nos Carolus Dei Gratia Rex Hungariae etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit, universis. quod quia magister Mark vice castellanus de Balwanos, et Thomas frater suus, filius videlicet Nicolai filii Barcalei servientes magistri Stephani dicti Pogan fidelis et familiaris castellani magnifici viri Thomae Woyvodae Tranni et Comitis de Zonuk proximi nostri charissimi*), item Fagach, et Joannes filii Jacobi filii jam dicti Barcalei jobbagiones et conditionarii Castrenses de Fagach de Comitatu Hewes Uywar in cunctis nostris negotiis, et agendis prosperis et adversis, dubiis fortunae casibus se submittendo, pro exaltatione nostri honoris prout ex veridica relatione plurimorum didicimus a multis retroactis temporibus omnimodam fidelitatem, et fidelia servitia nobis et sacrae coronae Regiae incessanter usque modo exhibendo, etiam cum effusionibus sanguinum suorum, et proximorum, locis et temporibus oportunis studuerunt multipliciter complacere, et se reddere utique gratiosos, et acceptos, quae suo modo fortassis longum enarrare. Sed ut de pluribus aliqua pauca memoriae posteriorum commendemus, in eo praesertim quod dum nos pridem in partibus Transylvanis contra Bazarab manifestum et notorium nostrum infidelem, simul cum potioribus Regni nostri Praelatis, et Baronibus, ac Nobilibus, nec non Regnicolis nostris, pro recuperandis ipsis partibus fuisset, idemque tamquam vir iniquus, et dolo plenus, ac nequitia contra particularem gentem nostram aggregata sibi quadam potentia, et societate Olakali fraudulenter fide mediante in quodam loco condenseo et obscuro ipsam gentem nostram invasisset, Petheu filius Stephani proximus eorundem vice-castellanus dicti Thomae Woyvodae de Chichou, et Petrus filius dicti Barcalei pro defensione et augmento nostri honoris, et Regnicolarum nostrorum viriliter dimicantes in area certaminis iidem per dictos infideles Olacos fuerunt interempti. Ideo pro tot, et tantis fidelium obsequiorum gratiosis meritis, ad petitionem etiam ipsius Thomae Woyvodae proximi nostri eosdem Mark, et Thomam filios Jacobi de praedicta conditione ipsorum, scilicet Jobbagionatu, et conditionatu Castrensi de consilio Praelatorum et Baronum nostrorum eximentes, in cetum et numerum liberorum servientium, et nobilium Regni nostri, Regia auctoritate praesentium patrocinio in perpetuum in filios filiorum, cum possessionibus eorundem justo titulo acquisitis, et acquirendis duximus

*) Vide Eder in Notis ad Felmer p. 35.

Originale superest in Arch. Capit. Alb.

Harum literarum meminit Eder in Felm. p. 35. — mance edidit eas Pray annal. P. II. p. 25. et exinde Fejér C. D. T. VIII. vol. III. p. 679—681. sed non ex integro descriptas.

deputandos volentes ipsos, et quemlibet ipsorum, ac posteritatem eorum eadem libertatis praerogativa, qua ceteri nobiles, ac liberi servientes Regni nostri possunt et fruuntur, promittentes, quod dum nobis praesentes fuerint reportatae in formam nostri privilegii redigi faciemus. Datum in Wysegrad in crastino strenuarum anno Domini M. CCC. XXVIII.

(Va urma.)

Nr. prot. ag. 159—1871.

Procesu verbalu

luatu in sedinti'a lunaria a comitet. asociat. transilv. ținute în 18. Iuliu c. n. 1871 sub presiđiulu dlui vicepresiđinte Iacobi Bolog'a, fiindu de facia domnii membrii P. Dunc'a, E. Macelariu, P. Manu, I. V. Rusu, C. Stezariu, Vis. Romanu, Dr. I. Nemesiu, V. Ardeleanu si I. Cretiu.

§ 95. Dn. cassariu presentéza conspectulu despre perceptele si erogatele asoc. dela sedinti'a lunaria d'in Iuniu a. c. până la sedinti'a presente, d'in care conspectu se vede, cumu-că în acelu restempu s'au încassatu 1434 fl. si 14 cr. v. a. si s'au erogatu 786 fl. 16 cr. v. a. Totu-odata se raportéza despre starea fondului de academia, carele are în proprietatea sa 2348 fl. 8 cr. (Nr. prot. ag. 157 si 158 1871).

Spre scientia.

§ 96. În legatura cu conspectulu cassei d'in §. precedente (95) se raportéza în specialu despre banii încursi la asoc. dela sedinti'a lunaria trecuta, până la sedinti'a acésta, si anume:

a) cá tacse de membrii ordinari vechi si noi si pentru diplome au încursu 379 fl. (Nrii protoc. ag. 125, 131, 136, 138, 140, 141, 149, 150, 151, 152, 153 si 155 1871);

b) cá prenumeratiune la Transilvani'a pre 1871 122 fl. 75 cr. (Nrii prot. 125, 139 144 si 152);

c) cá tacse de membrii ajutatori 37 fl. (Nr. prot. 136 si 155);

d) cá interese obvenitórie dupa couponii obligatiunilor urb. trans. schimbati cu 1. Iuliu a. c. 822 fl. 70 cr. v. a. (Nr. prot. 142);

e) cá interese obvenitórie dupa couponii obligatiunilor de statu, schimbati totu cu 1. Iuliu a. c. în argentu 60 fl. 75 cr. în bancnote 15 cr. v. a. Argentulu schimbându-se în bancnote v. a. face 72 fl. 54 cr. (Nrii prot. 145 si 148).

Se iea spre scientia si seeret. se însarcinéza a expedá membrilor ord. noi (lit. a) resp. diplome.

§ 97. Comitétulu despartimentului cereuale alu Deesiului (XII), dupace prin scrisóri'a sa d'in 10. Iuniu a. c. arata, cá d'in caus'a anotempului nefavoritoriu, nu se póte conta, cá poporul în 2—3 luni se póta concurge cu bani gata la fondulu academiei: totu-odata face întrebare, cá óre nu s'ar poté primi oferte de bani, solvindi d. e. în terminu de 6 luni ori de 1—2 ani, pre langa obligatiuni formali? Totu cu

aceea ocaసిune, numitulu comitetu trimite unu formulariu de atari obligatiuni, si cere, ca aflându-se acela de corespondietoriu, pentru casulu candu s'ar primi în favórea fondului de academia oferte de bani, solvindi în terminii indigitati, se se tiparésca într'unu numeru cátu de mare de ecsemplaria si anume numai pentru despartiemrntulu resp. în vreo 2000 ecs. (Nr. prot. 128).

Se decide a se rescrie, cumu-că, desi acestu comitetu crede, cá fia-care romanu adeveratu se va simti moralmente deobligatu a veni dupa potentia si amesuratu miđiulóceloru sale, în ajutoriulu infientiarei fondului de academia, totusi, de órece potu obveni casuri si impregiurari, cá unii binevoitori, pre langu tóta bunavoienti'a sa curata, se nu-si póta implini numai decátu datorinti'a facia cu maretiulu scopu ce se atientesce, dar dupa órecare tempu, si între impregiurari mai favoritórie, speréza, cá voru poté satisface obligamentului seu, pentru aceea ataroru binevoitori le stă în voia a se inserie în listele de subscriptiune, alaturate la apelu, cu cuanturile, la a caroru solvire voru a se deobligá pre langa dechiaratiunea, cá în câte rate si în cátu tempu voru a le refui. Atari liste de subscriptiuni, pentru ținerea în evidentia a rateloru solvite si nesolvite, se voru trimite încóce spre a se predá cassei asoc.

În cátu pentru tiparirea formulariului de obligatiuni trimisu încóce, se decide a se rescrie, cumu-că considerandu motivele mai susu espuse, comit. pentru acumu nu afla cu cale a tipari si impartí formularia spre scopulu amentitu.

§ 98. Directiunea despart. cerc. alu Blasiului (XX), asterne protocélele sedintiilor subcomitetului resp. d'in 5. si 18. Iuniu a. c. D'in amentitele protocéle se constatéza, cumu-că cestionatulu subcomit. între altele s'a ocupatu cu emiterea dispositiunilor relative la spriginirea fóiei asoc., cumu si în privinti'a impartirii apelului emis, în favórea fondului de academia; totu-odata s'a statoritu programulu adunarei gen. cerc. ținute în 9. Iuliu a. c. (Nr. prot. 126 si 137).

Se iea spre placenta scientia.

§ 99. Directiunea despart. cerc. alu Sabesiului (IV) asterne: a) protocolulu sedintiei subcomit. d'in 4. Maiu a. c.; b) protocolulu adunarei gen. cerc. a despart. resp. d'in 30. Maiu a. c.; în fine c) protoc. sedintiei subcomit. d'in 18. Iuniu a. c.

D'in actele amentite si anume d'in protocolulu de sub a) resulta, cá subcomit. resp. a decisu a conclurá cu totu zelulu în favórea spriginirii si latirii fóiei asoc.

D'in protoc. adun. gen. cerc. de sub b) se constatéza între altele, urmatóriele:

1) Cumu-că dupa computulu cassariului resp. a încursu d'in despart. cestionatu, pre tempulu dela 14. Iuniu 1870 până în 30. Maiu a. c. în favórea asoc. cá tacse de membrii ord. si ajutatori etc., cumu si d'in venitululu unui balu, sum'a totale de 382 fl. 40 cr.

si cass'a restulu de 21 fr. 70 cr. (p. II. si VI. pos. 1), s'a trimesu la fondulu asoc. 360 fl. 50 cr.;

2) cumu-cà cu ocaziunea amentitei adun. gener. cerc. s'au subscrisu cá oferte in favórea fondului de academia 2432 fl. d'in cari s'a si incassatu si trimesu incóce 255 fl. (p. IV. si V.), ér cá tacse de membrii ord. si ajutatori totu cu aceea ocaziune au incursu 141 fl. (a se conferi si § 96 lit. a);

3) cumu-cà s'au preliminaru, cá spese pre anulu viitoriu 25 fl. (p. III).

D'in protocolulu subcomit. de sub c) se constată, cumu-cà s'au facutu dispositiunile de lipsa pentru impartirea apelului, emisu in favórea fondului de academia (p. I.), si totu-odata s'au emisu provocari pentru solvirea tacselor de m. ord. restante (p. III.), in fine subcomit. prin decisulu de sub p. II. cere a i-se retrimite protocólele siedintieloru, atátu cele asternute pâna acumu, càtu si cele trimetiende pre viitoriu (Nr. prot. ag. 136 1871).

Conclusu. Lucrarile adun. gen. cerc. cumu si ale subcomit. coprinse in amentitele protocóle sub a, b) si c) se ieau spre cea mai placuta scientia, si totu-odata se esprime recunoscienti'a cea mai caldúrsa, atátu adun. gen. cerc. in generalu, càtu si specialu, toturoru acelu factori, cari dederu si cu ast'a ocaziune noue dovedi si probe, despre insufletirea si interesarea, ce nutrescu facia cu prosperarea afaceriloru acestei asoc., intre care loculu celu mai maretiu, intre altele, 'lu ocupa procurarea midiulóceloru necesarie la infientiarea unei academii romane de drepturi. O dovada invederata despre zelulu adunarei amentite, facia cu realisarea acestui scopu, suntu contribuiri inscrise cu aceea ocaziune in sume considerabile, care facu la olalta 2432 fl. (a se vedea si Transilvani'a Nr. 12). La acestu resultatu inbucuratori a contribuitu in parte considerabila, prin zelulu, activitatea si staruinti'a sa dn. cons. gub. E. Macelariu, caruia i-se esprime prin acésta deosebita recunoscientia protocolaria; ér comunei romane Poiana, cumu si domniloru Nic. Ciugudeanu si Georgie Macelariu, cari au venitu in ajutoriulu fondului de academia, prin oferirea resp. subscrierea de sume considerabile (500, 300 si 200 fl.), se decide a li-se esprime in scrisu, recunoscienti'a d'in partea acestui comitetu.

Cu privire la cererea espresa in protocolulu siedintiei subcomit. de sub c) p. II., in càtu pentru retrimeterea actelu asternute incóce, se decide a se rescrie, cumu-cà, dupace si acestu comitetu doresce a pastrá in archivulu sen atari acte, care nu potu fi fàra de insemnatate si pentru posteritate, si d'intre care in unele se afla insemnate si sume de bani trimesi incóce, si de acea, au de a se pastrá, si cá documente pentru cass'a asoc., deci actele amentite la dorentia, se potu retrimete numai pentru decopiare, cu aceea conditiune, cá dupace se voru decopiá, se se trimetia nesmintitu indereptu. Pentru viitoriu ar fi de doritu, cá si subcomitetulu cestiunatu, dupa eesemplulu altoru subcomitete, se asterna incóce pro-

tocólele sale numai in copii vidimate. Bugetulu de sub p. VI. pos. 2 a protoc. adun. cerc., in suma 25 fl., preliminaru pre anulu viitoriu, se aproba conformu §-lui 18 d'in regulamentu.

§ 100. Directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I.) asterne protocolulu siedintiei subcomitet. d'in $\frac{9}{20}$ Iuniu a. c., d'in carele resulta, cumu-cà intre alte afaceri curente s'a decisu a se emite pre calea agenturiloru comunali si prin preoti, provocari, spre a se face la tempu oportunu colecte in favórea fondului de academia. Totu-odata s'au trimesu 28 fl. cá tacse de membrii ord. cu Nr. prot. ag. 138 1871, a se conferi si § 96 lit. a).

Spre placuta scientia.

§ 101. Directiunea despart. cerc. a Sighisiórei (XXI.) asterne protoc. adun. gen. cerc. d'in $\frac{6}{18}$ Iuniu.

D'in amentitulu prot. se constatéza urmatóriele lucrari ale cestiunatei adunari cercuali:

1) S'a alesu si constituitu definitivu comit. cerc. alu despart. resp., fiendu-cà comit. alesu in anulu tr. fù numai provisoriu. Membrii aceluia suntu domnii Ioane Siandru directoriu, Z. Boiu totu-odata cassariulu desp. P. Decei, I. Gheaja, totu-odata control. desp. Z. Tataru, Sofroniu Brendusiu si Dem. Demianu. De actuariu cu votu consultativu se alese dn. Mich. Pacala.

2) S'au facutu dispositiuni pentru impartirea apelului emisu in favórea fondului de academia si totu-odata s'a decisu, cá preotii, invetiatorii si alti barbatii zelosi se se pottésca a conlucrá si a indemná, cá spre scopulu indigitatu, se se subscrie oferte càtu de numeroése, si cele solvite d'inpreuna cu list'a resp., se se trimetia fàra de amanare directiunei resp., ér cele nesolvite, se se respundia pâna la finea anului cur. Totu spre acelu scopu se se faca si colecte.

3) S'a statoritu si preliminaru bugetulu pre an. cur. in suma de 10 fl. v. a.

4) S'au facutu dispositiuni, cá pentru scole se se esopereze locu de gradini pentru sadirea pomiloru de metasa (fragari), si totu-odata s'a decisu, cá representanti'a bisericeii d'in Sighisiór'a se se roge a cede d'in cemeteriulu sen unu spatiu amesuratu pentru infientiarea unei scole de pomi de metasa, in carea pre totu anulu se se sadésca câte 500—1000 pomisiori de unu anu, d'in care apoi se se impartiesca pomi apti de a se transplantá de statutu prin comunele d'in despart. resp. pre langa respunderea tacsei de cumperare in anulu primu. In fine

5) Se asterne computulu cassariului d'in despart. resp., d'inpreuna cu raportulu actuariului, spre vedere (Nr. prot. ag. 150 1871).

Conclusu. Alegerea si constituirea subcomitetului, cumu si fipsarea bugetului pre anulu cur. de sub p. 1 si 3 se ieau spre scientia cu aprobare, ér in càtu pentru dispositiunile facute in caus'a fondului de academia, cumu si in favórea introducerei gradiniloru pentru pomi de metasa pre la scólele populare p. 2 si 4, se esprime adun. gen. cerc. recunoscientia.

In fine in cătu pentru computulu cassariului in nesu cu raportulu actuariului, se decide, că se se predea spre esaminare si raportare cassariului asociat. trans.

§ 102. Stipendiutul asoc. Petru Em. Prodanu in urm'a conclusului comit. d'in 20. Iuniu a. c. asterne recerutulu atestatu medicescu despre starea morbului seu, si se rōga a i-se esolvi rat'a a treia d'in stipendiulu seu anuale de 300 fl. (Nr. prot. ag. 154 1871.

Pre temeulu produsulu atestatu, se asemneza prin acēsta la cass'a asoc. esolvirea ratei a treia d'in stipendiulu amentitu.

§ 103. Nicolae Fogarasiu, studente absolutu de VI. clase reale, pre langa comitiv'a sa d'in 16. Iuliu a. c. asterne atatu testimoniulu scol. pre sem. II. an. 187°/₁, cătu si absolutoriulu, si multiamesc pentru stipendiulu de 50 fl. conferitu d'in partea asoc.

D'in ambele testimonia se vede, cumu-că tenerulu amentitu a corespunsu cu distinctiune recerintieloru, că-ci mai d'in tōte obiectele de invetiamentu a documentatu progresu de eminentia cu distinctiune (Nr. prot. ag. 156 1871).

Se iea spre scientia cu placere.

§ 104. Secret. II. arata, că adun. gen. dela Nauseu prin conclusulu de sub p. XX. a decisu, că comitetulu se faca la prosim'a adun. gen. unu proiectu pentru schimbarea aceluor §§-ii d'in statute (7 si 22), in puterea carora comunele si corporatiunile morali, de-si potu fi membrii ai asociat. totusi n'au dreptu de votisare in adun. gen., că astfelu si corporatiunile morali se aiba dreptu de votisare prin reprezentantii sei. Deci, conformu amentitului conclusu, secret. II. 'si presentēza propunerile sale relative la schimbarea §§-loru cestiuati si rōga pre com. a le luā la discussiune.

Dupa propunerile resp. referente la §. 7 ar fi de a se modificā numai alinea 2, in sensulu urmatoriu: „Aceste individualitati morali voru avē si dreptu de votisare prin cāte unu representante alu loru legitimatu.“ Er la §. 22 testulu ce urmēza dupa cuventele: „cari se infatiosieza in persōna,“ ar fi se se modifice in sensulu urmatoriu: „persōnele morali inse potu luā parte la desbaterile si conclusale ei (adun. gen.), prin cāte unu representante alu loru legitimatu.

Propunerile amentite priminduse — se redica la valōre de conclusu si secret. se insarcineza a redactā §§. resp., in sensulu modificatiuniloru indigitate, si astfelu, că in forma de proiectu alu comitet., se se substerna prosimei adun. gen. spre aprobare.

§ 105. Se presentēza unu contu dela tipografi'a lui Filtsch (Kraft) sunatoriu despre 72 fl. 30 cr. v. a că pretiulu tiparirii unoru instructiuni si registre resp. consemnatiuni, pentru comitetele cercuali si agenturile comunale (a se vedē si conclus. comit. d'in 20. Iuniu a. c. §§. 88 si 90).

Se asemneza la cass'a asoc. esolvirea resp. conto.

§ 106. Se presentēza unu altu contu dela compactoriulu Sacharides, sunatoriu despre 27 fl. 50 cr.

că pretiulu legarei a loru 10 apeluri in legaturi frumose, trimise pre la unele persōne distincte.

Se asemneza la cass'a asoc. si esolvirea acestui contu, inse pre socotel'a fondulu de academia.

§ 107. Secret. II. face propunere pentru alegerea unei comisiuni, carea se faca unu proiectu de bugetu preliminaru pre an. asoc. 187°/₂ spre a se asterne prosimei adun. gen. pentru aprobare.

Propunerea se primesce si de membrii ai cestiuatatei comisiuni se alegeu domnii I. V. Rusu, Const. Stezariu si I. Cretiu.

Verificarea protocolulu siedintiei acesteia se incredintieza domniloru membrii P. Manu, P. Dunc'a si I. Cretiu.

Sibiū datulu că mai susu.

Iacobu Bologa,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu Sibiū in 20. Iuliu 1871.

P. Dunc'a. P. Manu. I. Cretiu.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. dela 7. Iuliu până in 18. Iuliu 1871.

1) Prin directiunea despart. cerc. alu Deesiulu XII. s'au trimisu:

I. Tacs de membrii ordinari.

a) dela dn. protopopu in Rusu, Ioane Cristea tacs'a de m. ord. pre 186°/₇₀ si 187°/₁ 10 fr.; b) dn. protopopu? Demetriu Hosszu tacs'a de m. ord. nou pre 187°/₁ si pentru diploma 10 fr.; c) dn. inspectoriu scol. Mich. Bohatielu pro 187°/₁ 5 fr.; d) dn. presiedinte la tribun. urb. in Deesiu, Georgiu Lászlo pro 187°/₁ 5 fr.; e) dn. ases. sedriale Ioane Titie pro 187°/₁ 5 fr.; f) dn. protopopu Ioane Colceriu pro 187°/₁ 5 fr.; g) dn. cancelistu in Betleanu, Lud. Grauru tacs'a de m. ord. nou pre 187°/₁ 5 fr.

II. Tacs de membrii ajutatori.

a) dela dn. proprietariu Ioane Ciupea 1 fr.; b) dn. industriariu Grigorie Muresianu 1 fr.

2) Dela dn. capitanu pens. Ioane Bradu tacs'a de m. ord. pre 187°/₁ 5 fr.

Sibiū 18. Iuliu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Prin staruinti'a dlui Ioane Badila, ases. la trib. urbar. in Muresiu-Osiorheiu, s'a trimisu la asociat. urmatōria

Consemnare a contribuiriloru si ofertelorū incurse in favōrea infientiarei si susutienerei unei academii romane de drepturi.

Domnii Petru Piposiu, asesoriu la tabl'a reg. 10 fr.; Dem. Mog'a, presied. de senatu la tabl'a reg. 5 fr.; Ioane Cergedi, ases. la tabl'a reg. 5 fr.; Severinu Popoviciu, ases. la tabl'a reg. 5 fr.; Georgie Bardosi, ases. la tabl'a reg. 5 fr.; Dem. Fogarasi, negotiatoriu 5 fr.; Ios. Fulep, negociat. 5 fr.; Fratii Moldovanu, negociat. 5 fr.; Anania Trombitasiu, protop. gr. or. 5 fr.; Dr. Engel, med. 1 fr.; Dr. Weinberger, med. 1 fr.; Vasile Hosszu, capelanu gr. cat. 1 fr.; Nicolae Vladu, ases. la trib. urb. 1 fr.; Mog'a Odōn, juristu 1 fr. Sum'a totale face 55 fr.

Sibiū, 20. Iuliu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Bibliografia.

RESBELULU FRANCO-TEUTONICU

d'in 1870—71 de A. Bujoru. Fasciculul I. Venitulu curatu este destinatu pentru nefericitii francesi.

Condițiuni de prenumeratiune.

Acestu opu apare in (circa) diece fascicle de sém'a acestuia, si va contineea 120 de ilustratiuni, d'in cele mai alese. Este apoi afara de acele ilustratiuni indiestratu cu unu pretiosu tablou cá premiu gratis. Acestu briliantu tablou reprezenta eroiculu, gloriosulu pomposulu, si nefericitulu Paris. (Tabloulu este in formatu potrivitu de a se putea pune sub ramu.) Pretiulu aici pe locu este: Pentru intregu opulu, d'inpreuna cu premiulu 3 fr. 50 cr., d'in care se vene pe fiesce care fasciclu 35 cr. v. a. Pretiulu d'inpreuna cu portulu postale: (In totu casulu trebue francatur'a facuta aici la trimitere, cà-ci pentru adresatu aru veni cu multu mai scumpu.) Pentru intregu opulu: in Austri'a 4 fr. v. a.; ér in Romani'a 10 lei noi; d'in care pretiu se vene pe fiesce-care fasciclu francatugata 40 cr. v. a. respective 1 leu nbn.

Modalitatile de prenumeratiune.

Prenumeratiunile se potu face prin posta directe, séu si la colectantii séu agentii prevediuti cu prospecte dela librari'a nóstra.

Doritorii de a-si procurá acestu opu, au a anticipá prenumerando, celu puțin pretiulu jumătate, adeca 2 fr. v. a., in urm'a carei anticipatiuni li se voru trimete regulatu si franco, succesive, dar fara zebava fasciclele I., II., III. si IV.; ér dupa raspunderea restului de 2 fr. voru urmá celelalte fascicle incl. X. d'inpreuna cu premiulu suspromisu. Consideranduse inse recensementulu favorabilu de care se bucura oper'a nóstra (v. d. e. „Albina“ Nr. 33, „Federatiunea“ Nr. 48 etc.), este de preferitu raspunderea anticipativa a pretiului intregu de 4 fr. v. a., pentrucă: acestu modu de abonatu este celu mai scurtu, celu mai simplu si prin urmare celu mai bunu si mai scutitu de óresi-care incurcaturi, caroru raspunderea in rate este espusa — anticipandu abonentele pretiulu intregu, nu mai are in acésta privintia neci o grije, nu mai are a reclamá séu a innoi abonamentulu, nu mai are a mai scrie o epistola — a mai respunde unu portu; ér noa inca ni se delaturéza unele ingriji ce ne causéza mai multu raspunderea in rate. Faca dar bine domnii ce sunt capabili a solvi deodata 4 fr., a anticipá pretiulu; ér domnii carora li-aru paria cu greu acésta raspunderea, raspunda 2 fr. Noi facia de toti ne vomu sci face deplin'a datorintia.

Domnii cari voru benevoi a colectá, voru primí dela 10 ecsemplarie 1 gratis d'inpreuna cu premiulu amintitu, si afara de acésta o multiamita publica.

Cá se nu se faca abusuri, se raspunde numai directe: Editoriului in Gratiu, séu numai colectanti-

loru cunoscuti platitoriului, spre a se putea face responsabil.

Agentii trimesi d'in partea Editoriului nu voru primí parale, ci numai voru face prenumeratiuni. Pretiulu este a se trimite d'in partea abonentului directe la Editoriulu in Gratiu.

(Precumu díseramu, este venitulu curatu destinatu suferiindiloru francesi.)

Credemu cà ori-ce romanu adevratu va spriginí acésta intreprindere umana si folositoare; si noi inca ne vomu sci face datorintia facia de unu publicu generosu.

Pentru tóte cele promise este responsabilu subscrisulu Editoriu Paulu Cieslaru in Gratiu.

INDREPTARFA LEGIEI

cu Dumnedieu care are tóta judecata archierésca si imperatésca de tóte vinele preotesci si mirenesci.

PRAVILA

a sfintiluru apostoli, a cele 7 sobóre si tóte cele neamestice.*). Langa acésta si ale sfintiloru dascali a lunei Vasilie Vel, Timothei, Nikita, Nicolae, theologia dumnedieesciloru Bogoslovi, scrise mai inainte intocmite cu porunca si invetiatura Blagocestivului Imperat. Kyr Ioan Kominu, de cuventatorulu diaconu alu marei beserici la Ddieu si pazitoru de pravili Kyr Alexie Aristinu. Éra acumu de intaiu prepusu**) totu de pre elinesce pe limba romanésca cu nevointia si userdia si cu tóta chiertuieála a prea-sfintului de Christosu Kyr Stefanu, cu mila lui Ddieu mitropolitu Tîrgovisicei, exarcu plaiului si a tóta Ungro-Vlachia.

In Tîrgoviste in tipografia prea-luminatului meu Domnu Ioane Mathei voevode Basarabu, in sf. mitropolie, inchinata inalt. Domnului nostru Is. Christosu Martie 20., vleatu 7160, alu lui Christ. 1652. Pretiu 24 lei noi. Se afla la librariile d'in Bucuresci.

ITINERARIULU FUNCTIUNARILORU ADMINISTRATIVI

in tóte partile acelea (atribuite loru), a legiloru, proceduriloru, regulamentelor, decretelor, instructiuniloru etc. Promulgate pâna la 1. Ian. 1870; cu notitie de modificarile facute, abrogari, combinatiuni, trimeteri si alte esplicatiuni, séu atributiuni, insarcinari si altele ale prefectiloru, sub-prefectiloru, primariloru, politiailoru si functiunariloru atasiati séu dependinti de serviciile loru. Culegere de Ioanu M. Bujoreanu. Bucuresci, 1870. Imprimeria Statului, hotelulu Serbanu-Voda. 8° mare, pag. 192. Se afla depuse ecsemplarie numai la librari'a Socek & Comp. in Bucuresci, calea Mogosiói. Pretiulu 4 lei nuoi.

*) Pamentene, locale.

**) Prelucrata, tradusa.

